

ASQUI JORGE KRISTÓF¹

Pszichológiai műveletek és államon belüli fegyveres konfliktus Kolumbiában

Psychological operations and intra-state armed conflict in Colombia

Absztrakt

Kolumbia modern történelmének belső dinamikáját a kormányhoz nem tartozó fegyveres erők közel fél évszázados mézszárlása határozza meg. A dél-amerikai országot ebből kifolyólag a törékeny államok közé sorolhatjuk. Fő ismertetőjegye, hogy alacsony intenzitású konfliktus sújtja, amit az illegális drogüzletből befolyó feketepiaci profitért történő versengés tesz annyira könyörtelenné. Az Egyesült Államok kiemelt regionális feladata lett, hogy támogassa a drogellenes harcot, melynek teljesítéséhez a pszichológiai műveletek speciális eszköztárát is felhasználja. A cikk célja, hogy elemezze az eszköztárat, elhelyezze azokat a kolumbiai közegbe, bemutatva a vonatkozó gazdasági és politikai hátteret.

Kulcsszavak: Kolumbia, polgárháború, illegális drogüzlet, PSYOPS

Abstract

Almost 50 years of massacres organized by non-governmental armed forces define internal dynamics of modern history of Colombia. Violent race for black market profit from illegal drug trade makes this low-intensity conflict so brutal that the South American country can be regarded as a fragile state. The main regional task of the United States is to face drug trafficking using special measures like PSYOPS. The aim of the article is to analyze these measures in the Colombian context representing economic and political background as well.

Keywords: Colombia, civil war, illegal drug trade, PSYOPS

¹ Nemzeti Közszerzői Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: jkasqui@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0161-3971

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

BEVEZETÉS

Kolumbia természetföldrajzi, gazdasági és a belőlük artikulálódó politikai sokszínűség országa, amit mindig egy központi kormányzat próbált irányítani. Ez a mai napig nem sikerült. A XX. század második felében a különböző érdekek kibékíthetlensége polgárháborúhoz vezetett. A polgárháborúból gerillaszervezetek és kartellek nőttek ki, amelyek minden egyes bűncselekményük elkövetésével az állami szuverenitást sértik. A kolumbiai államnak nincsenek meg azok a kompetenciái, melyek egyedüli szerepet adnának neki a konfliktus kezelésére. Hatékony támogatást az Egyesült Államok képes biztosítani.

Hipotézisem alapján a kolumbiai fegyveres konfliktus kezeléséhez az Egyesült Államok támogatása rendkívül fontos. Ennek okait a következő megállapítások támasztják alá:

- nemzetközi dimenzió: globális nagyhatalom;
- regionális dimenzió: a nyugati féltekén regionális vezető hatalomként történő szerepvállalása megkérdőjelezhetetlen, ami a washingtoni székhelyű OAS nemzetközi súlyából is következik;
- katonai dimenzió: ez az atlanti ország képes felmutatni a műveleti módszerek széles skáláját a COIN-tól az INFOOPS-ig.

Hipotézisem igazolásához jelen írásomban az Egyesült Államok kolumbiai INFOOPS egyik részterületének, a PSYOPS-nak a megvalósulási formáit elemzem. Kutatási célom, hogy bebizonyítsam az amerikai PSYOPS módszerek kolumbiai környezetben történő használhatóságát és a kreatív technikák meglétét. A cikkben előforduló rövidítéseket a végén olvasható melléklet oldja fel.

AZ ORSZÁG ÉS BIZTONSÁGI ASPEKTUSAINAK RÖVID BEMUTATÁSA

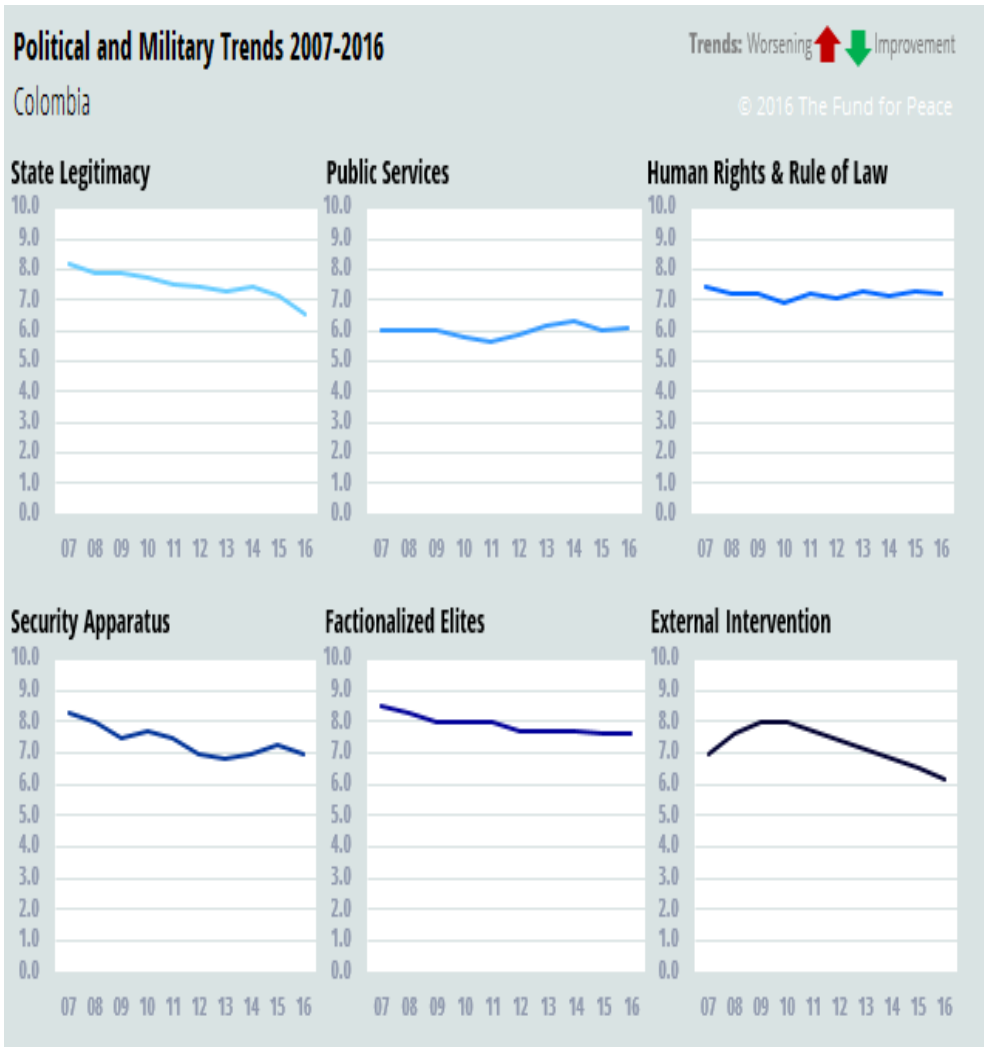
Kolumbia 2015-ben a világ 25. legnagyobb területű (1.141.749 km²), 28. legnépesebb (48.228.700 fő) és 38. legnagyobb gazdaságú (292.080,16 millió USD) országa. (World Bank, 2015) Latin-Amerikában az 5. legnagyobb területű, a 3. legnépesebb és a 4. legnagyobb gazdaságú ország. (Uo.) Fővárosa Bogotá és hivatalos nyelve a spanyol.

Az államiság törekénységét mérő FSI egy átlagértékben évente meghatározza a világ államainak társadalmi, gazdasági, politikai és katonai pozícióját.² Kolumbia esetében két részérték megfigyelése szolgálhat tanulsággul: az állam legitimitása (vizsgálja a korrupciót, a kormány hatékonyságát és a drogüzletet) és a biztonsági apparátus (vizsgálja a belső konfliktust, a kézi fegyverek proliferációját és a lázadó tevékenységet). A 2007-től 2016-ig tartó trendben kimutatható az értékekben történő javulás (lásd 1. sz. ábrát).

² Political and Military Trends 2007-2016 – Politikai és katonai irányvonalak 2007 és 2016 között. Részértékek: State Legitimacy – az állam legitimitása, Public Services – közszolgáltatások, Human Rights & Rule of Law – emberi jogok és jogállamiság, Security Apparatus – biztonsági apparátus, Factionalized Elites – elitek klikkesedése, External Intervention – külső beavatkozás
Trends – Irányvonalak: Worsening – romlás (vörös nyíl), Improvement – javulás (zöld nyíl)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

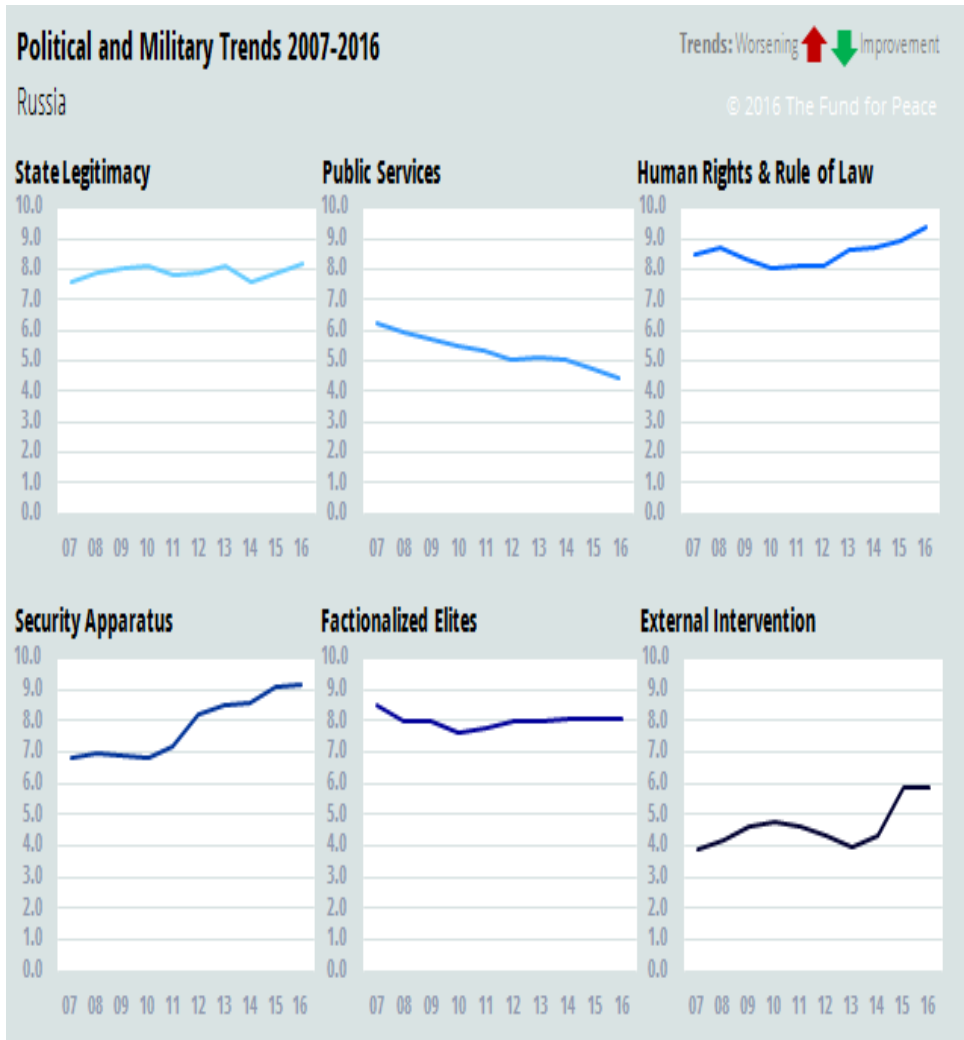

1. ábra: Kolumbia politikai és katonai trendjei 2007 és 2016 között (Fund for Peace, 2016a)

Érdekes képet kapunk, amikor a kolumbiai adatokat egybevetjük az orosz adatokkal (lásd 2. sz. ábrát).

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

2. ábra: Oroszország politikai és katonai trendjei 2007 és 2016 között (Fund for Peace, 2016b)

Míg a dél-amerikai ország az állam legitimitása és a biztonsági apparátus területein javulást könyvel el, addig a nagyhatalom rosszabbodó értékekkel szolgál. Ezen részértékek mozgása is magyarázza, hogy az összesített FSI-nél 2015-ről 2016-ra Kolumbia a világrangorban jobb helyet foglal el (61-ről a 67. helyre jutott) az eurázsiai országnál (65. helyen maradt), vagyis kevésbé kitett az állami törekenységnek. (Fund for Peace, 2015 és Fund for Peace 2016c) Ez azonban relatív előny, mert a világrangorban sérülékeny or-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

szágnak számít (Magyarország 2016-ban a 135. legkevésbé törekeny állam, vagyis stabil állam!)

A kolumbiai FSI rangsorát, vagyis államisága stabilitását a drogüzlet táplálta polgárháború erősen befolyásolja. Kolumbia államiságának törekenysége hosszú történelmi hagyományból eredeztethető. Az 1810-ben elinduló függetlenségi mozgalom tartományok érdekelletéiből nőtt ki. (Lilón, 2013, pp. 83-86) A központosítás és a nagyobb tartományi önállóság közti vitában fogant meg a spanyol gyarmatbirodalomtól független dél-amerikai ország. A szeparatizmust azonban nem tudta felszámolni, aminek Panama Kolumbiától való 1903-as kiválása is köszönhető. Az állami széttöredezettséget csak névlegesen oldotta meg a prezidenciális unitárius köztársaság berendezkedési formája. Unitárius voltát napjaink narkogerillái és egyéb bűnszervezetei kezdik ki, akik saját fennhatóságot gyakorolnak bizonyos tartományokban. Az Egyesült Államokra, mint potens regionális szereplőre hárult az a feladat, hogy érvényt szerezzen az unitárius berendezkedésnek.

AZ INFORMÁCIÓS MŰVELETEK ÉS A KOLUMBIAI KÖRNYEZET

Az INFOOPS ma ismert gyakorlata a modern történelem része. Hatását modern korunkra fejti ki. Az 1945-től datálódó modernkori hadviselés a nem-állami szereplők és az államon belüli konfliktusok megjelenésével fejlődik helyi háborúk formájában. Itt játszik közre az evolúciós folyamat, vagyis, hogy egy nem-állami szereplő mennyire képes állami kompetenciákat vállalni, illetve egy gerillahadsereg mikor képes reguláris erővé válni. A nem-állami szereplőnek cselekvési alternatívákra van szüksége, amit a felkészítés keretében fejleszt ki. Az evolúcióhoz, vagyis a civilizációs fejlettségi szintek közötti váltáshoz komplexen kell értelmezni a biztonságot. Túl a tisztán katonai megoldásokon szükséges a katonai logika mentén a nem katonai eszközök alkalmazása. Ebben nyújtanak segítséget az INFOOPS megoldások, amik a komplex értelmezésben a katonai mellett a társadalmi, a gazdasági és a politikai részterületeken egyaránt képesek eredményeket felmutatni. A komplex kivitelezéshez (a nem katonai eszközökhöz) viszont elengedhetetlen a civil szak tudás bevonása.

A katonai műveletek támogatására az INFOOPS olyan információs tevékenységeket koordináló műveleteket jelent, amelyek a szemben álló fél információs képességeire gyakorolnak befolyásoló hatást úgy, hogy közben a saját hasonló képességeket megvédi. Az INFOOPS fizikai (infokommunikációs rendszerek elleni), információs (elektronikus adatkezelési) és tudati (emberi gondolkodást befolyásoló) dimenzióban működik. (Haig-Várhegyi, 2005, pp. 179-182.) A tudati dimenzióhoz csoportosítjuk a PSYOPS módszereket, amelyek „az emberi tudat, viselkedés és ezeken keresztül az emberi megértési folyamat befolyásolására” hatnak. (Uo. p. 184)

A kolumbiai esettanulmányban az INFOOPS megoldások PSYOPS szerepét helyezük el a polgárháborús környezetben. Ehhez meg kell világítani a polgárháború környezetét, minőségét, a „helyi színt” (fr. couleur locale). Kolumbia névleges unitárius volta tulajdonképpen a tartományok és régiók eltérő világát kívánta egy sajátos köntösbe burkolni, amit

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

az érdekek természetes mechanizmusa kezdett ki. Emberi tényező teremtette a válsághelyzetet, ezért emberi/humán megoldások szükségesek ennek kezelésére. A PSYOPS kolumbiai megindítása ennél fogva megkerülhetetlennek tűnt. A civil státuszú kolumbiai elnök, mint a végrehajtó hatalom egyetlen feje (vagyis állam- és kormányfő egyszerre), az FFMM főparancsnoka, de politikus is. A politikai ambíciókat a társadalmi támogatottságon keresztül lehet megérlelni. Így a főparancsnoki tisztség alkotmányos kötelezettsége mellett a politikai ambíciók maximalizálása okán az elnök kénytelen előmozdítani az amerikai szövetséges PSYOPS forгатókönyveit. A politikai és gazdasági háttér jobb megértéséhez a főbb elemek ismertetésére kell sort keríteni.

POLGÁRHÁBORÚ, GERILLASZERVEZETEK, KARTELLEK

1948. április 9-én meggyilkolták Jorge Eliécer Gaitánt, a Liberális Párt (szociáldemokráciát zászlajára tűző balközép formáció) karizmatikus vezetőjét, aki reformokat akart előmozdítani. Az 1949-es választást a Konzervatív Párt nyerte meg, amit a liberálisok bojkottáltak. A két párt a politikai versengést átvitte a fegyveres összecsapásokra, megszervezték saját fegyveres osztagaikat, amivel a "La Violencia" néven ismert évtizedes polgárháború robbant ki, közel 200 000 ember életét követelve. (Rabasa-Chalk, 2001, p. 23.) A kolumbiai államépítés történelme ezzel csődöt mondott. (Kline, 2003, p. 175.) Olyan erők léptek a politika porondjára, melyek az erőszak monopóliumával fenn tudták magukat tartani és saját úgynevezett kommunista „köztársaságokat” tudtak létrehozni a különböző tartományokban. Ezek mentén jöttek létre a 60-as években az első szervezetek.

A FARC, mint Kolumbia legnagyobb gerillaszervezete, a moszkvai kommunista mintát követte és a vietnamihoz hasonló „népi háborúban” akarta megszerezni a hatalmat. (Paul-Clarke-Serena, 2014, pp. 16-17., és Marks, 2002, pp. 22-23.) Az ELN egyetemi hallgatókat és más értelmiségieket tömörített, akiket a kubai forradalom és a katolikus Felszabadítás Teológia hatott át. (Paul-Clarke-Serena, 2014, p. 17.) Mindkettőt szélsőbal ideológia irányít, azonban az ELN a valláshoz is köti magát. Ami viszont még egybefűzi, illetve versenytársakká formálja a két szervezetet az a szervezett bűnözés: emberrablás, drogüzlet.

A kolumbiai droggazdaság a 70-es évek végén a marihuána termesztésével, a 80-as évektől a koka terjesztésével, majd termesztésével jelent meg. A nagy ültetvények Peruban és Bolíviában voltak, majd a FARC Kolumbia déli részén belefogott a termesztésbe. A 90-es évek közepére Kolumbia lett a világon a legnagyobb termesztő, miután Peruban és Bolíviában a termesztés visszaszorult. (Salas Salazar, 2015, pp. 163-164.) A FARC mellett olyan rivális bűnözői csoportok is beszálltak az üzletbe, mint a Medellín és Cali kartellek, akik a 80-as években a mexikói kartellekkel és a mexikói hatóságokkal együtt szállították a drogot az Egyesült Államok felé. Az Egyesült Államok szemet hunyt felette, mivel ezen mexikói és kolumbiai kartellek antikommunista szövetségesekként jelentek meg az amerikai biztonságpolitikában. (Mercille, 2011, pp. 1640-1642.) A Medellín és Cali kartellek 90-es évekbeli visszaszorulásával a FARC és a mexikói kartellek nyertek teret.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

A droggal való kereskedés mára a nemzetközi terrorizmushoz is becsatornázza a kolumbiai szereplőket. A FARC például venezuelai közvetítőkön (Soles kartell, Libanoni kartell) keresztül tart kapcsolatot a Hezbollah iszlamista terrorszervezettel. (Dumitrascu, 2016, p. 7.)

PSYOPS KOLUMBIÁBAN: BROSÚRAKAMPÁNY

1. A KOLUMBIAI FEGYVERES ERŐK POZITÍV KÉPE

Az amerikai PSYOPS tevékenység fontos eleme a brosúrák nyomtatása és terjesztése. Markáns csoportot alkotnak azok, amelyek a hatóságok és a fegyveres erők sikereit emelik ki.

1. sz. kép: Két évtized. Psywarrior: 2 décadas
<http://www.psywarrior.com/AntidrugColumbia2.jpg> (2017. 01. 17.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Az egyik ilyen figyelemfelkeltő plakát, a „2 décadas” szerint a két évtizedes (ezt is jelenti!) drogellenes harc sem meríti le a kolumbiai katonákat (1. sz. kép). Továbbra is mérgezik a mákültetvényeket a repülőgépekről. A fotó alján telefonos és internetes kapcsolat lehetőségét ajánlják fel a hatóságokkal, ami kommunikációs bizalmat ébreszt úgy, mint itt vagyunk és elérhettek minket, tehát számíthatok ránk. Ezzel lehetőség kínálkozik további mákföldek bejelentésére és/vagy azok tulajdonosának esetleges feljelentésére.

„Los soldados colombianos sirviéndole a su pueblo” vagyis „A kolumbiai katonák a népüket szolgálják” fotós hirdetmény a fegyveres erők újabb kiválóságáról folytat stratégiai kommunikációt (2. sz. kép). A katonákat helikopteres légi támogatás kíséri. Az alsó szöveg „Az araucánok és a kolumbiai hadsereg együtt van!” az Arauca kolumbiai tartomány (Venezuelával határos stratégiai jelentőségű terület) lakosságának hadsereg melletti kiállását nyomatékosítja. Érdekes párhuzam rajzolódik ki a haditechnikai és a lakossági támogatottság között.

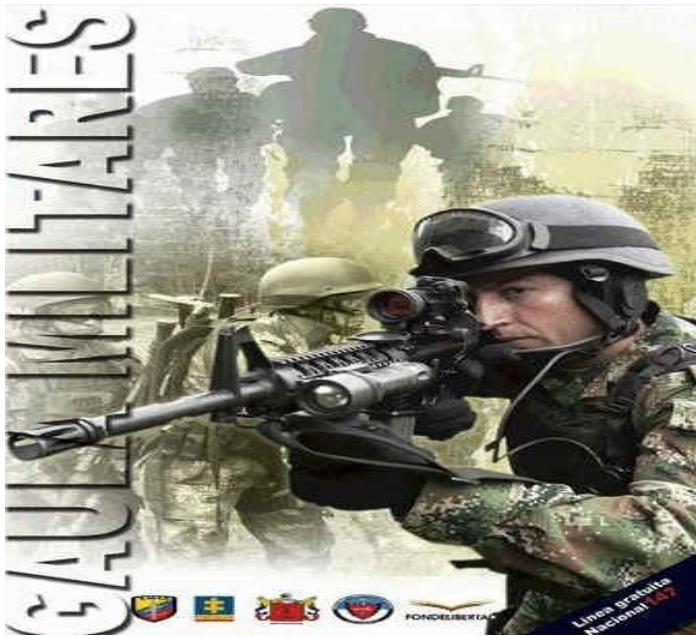

2. sz. kép: A kolumbiai katonák a népüket szolgálják.

Psywarrior: Los soldados colombianos sirviéndole a su pueblo

<http://www.psywarrior.com/SoldadosColumbianos.jpg> (2017. 01. 17.)

A “GAULA MILITARES” poszter mellett sem lehet közömbösen elhaladni (3. sz. kép). A képen egy GAULA egység tagja látható, amint precíziós fegyverrel célóz. A GAULA rendőrökből és katonákból álló kolumbiai elit egység, ami túsumentésre és bűnbandák felszámolására specializálódott. A GAULA-tag magabiztos alakja a társadalom őrangyalaként mutatkozik meg, alatta pedig az országosan felhívható segélyvonal ad biztosítékot személyi szabadságunk pozitív percepciójáról.

3. sz. kép: A Gaula tagja. Psywarrior: GAULA MILITARES
<http://www.psywarrior.com/ColombiaSFMoralePoster.jpg> (2017. 01. 17.)

2. A GERILLÁK NEGATÍV KÉPE: A TOBORZOTTAK MEGNYERÉSE

A drogellenes harccal szorosan összefonódik a gerillaszervezetek elleni harc is. Ennek társadalmi vetülete a besorozottak számára kitalált plakátok, melyek a leszerelésre buzdítanak.

A "Guerrillero, su familia lo extraña" plakáton a család férfitagját arra, kéri, hogy jöjjön vissza szeretteihez és főleg a gyermekeihez (4. sz. kép). Az érzelmes szöveget, miszerint „a Papa jöjjön haza és tegye újra színésé a gyermek életét”, egy család összképe és egy kislány arca teszi még mélyebb értelművé méghozzá fekete-fehér összeállításban, kontrasztot emelve a színes életre való utalásra.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

4. sz. kép: Gerillafegyveres, a családja hiányolja! Psywarrior: Guerrillero, su familia lo extraña
<http://www.psywarrior.com/Spanish02Front.jpg> (2017. 01. 17.)

A képi megoldásokból még mindig találunk példát. Az édesapát hazahívó színes családi képet egy zsírkrétás gyermekrajz egészíti ki „A családom” felirattal, mely a gyermeki világ könyörgését szimbolizálja (5. sz. kép). A képek alatt telefonos elérhetőséget kínálnak fel a kérdés kezelésére nyomatékosan kiemelve, hogy a vonalak biztonságosak és ingyenesen vehetők igénybe.

5. sz. kép: A családom. Psywarrior: Mi familia
<http://www.psywarrior.com/Spanish02Back.jpg> (2017. 01. 17.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

„Mi niña” – „Kislányom”. Újabb fájdalmas kép tárul elénk, ezúttal egy édesanya hívja haza szeretett leányát a gerilláktól (6. sz. kép). Az anya fekete-fehér arcképét stílusosan kíséri a lányról készült színes fotó, ami így az anya életének egy színes és ezáltal még élő részét képezi.

6. sz. kép: Kislányom. Psywarrior: Mi niña

<http://www.psywarrior.com/Spanish03Front.jpg> (2017. 01. 17.)

A következő grafikus megoldásokat is tartalmazó brosúra tulajdonképpen egy útmutató (7. sz. kép). Tételesen tünteti fel a gerilláktól leszerelni vágyóknak, hogy milyen lépéseket kövessen a megvalósításhoz. „Kételkedésnek nincs helye” áll határozottan a szövegben, „szerez le most!” Segítséget jelent az ingyenesnek feltüntetett hatósági telefonszám. A leszerelőknek pedig jogsegélyt, anyagi segítséget, munkát, egészségügyi segítséget és jövőt kínál.

**No lo dude más...
Desmovilícese ya !**
PLAN PARA RETOMAR SU VIDA

PROGRAMA DE ATENCIÓN HUMANITARIA AL DESMOVILIZADO

Viva Colombia
Libertad y Orden

INSTRUCCIONES
DESMOVICESE, **entreguele las armas a la Patria.**
Respetamos la vida y libertad. **No lo dude más y hágalo ya!**
Llame gratis al teléfono: 146. Cualquier autoridad, unidad del ejército o policía la recibirá.

1 NO **2** NO **3**

1 No le cuente a nadie sus planes.
2 No hable en público sobre su aburrimiento.
3 Traigan sus armas y explosivos, recibirá bonificación.

PROGRAMA DE ATENCIÓN HUMANITARIA AL DESMOVILIZADO

OPORTUNIDADES
SOLUCIÓN A SU SITUACIÓN LEGAL, AYUDA ECONÓMICA,
CAPACITACIÓN PARA TRABAJAR, SALUD Y FUTURO.

7. sz. kép: Kételkedésnek nincs helye!-útmutató. Psywarrior: No lo dude más

<http://www.psywarrior.com/Spanish03Back.jpg> (2017. 01. 17.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

3. A GERILLÁK NEGATÍV KÉPE: A VEZETŐK, MINT CÉLPONTOK

Természetesen nem maradhat el a befolyásolás olyan formája sem, ami a gerillacsoportok vezetőinek feljelentésére ösztönöz nyomravezetői díj (5 milliárd USD) fejében (8. sz. kép). Több telefonos elérhetőséget is megadnak. A csoportvezetők, mint ellenségképek a szögesdrót kerítéses háttérből bukkannak elő. Terroristaként vannak feltüntetve és a szöveg az általuk okozott rémálmom megszüntetésére szólít fel.

8. sz. kép: A sokarcú terrorizmus. Psywarrior: *Terrorismo tiene muchas caras*
<http://www.psywarrior.com/Spanish01front.jpg> (2017. 01. 17.)

4. A POZITÍV ÉS NEGATÍV KÉPEK MÉRLEGE

A fenti képek az INFOOPS tudati dimenziójának, a PSYOPS eszköztárának az elemei. A tudat befolyásolását célozzák meg. A képeket részleteiben a következők szerint kell megvizsgálni (Haig-Várhegyi, 2005, p. 209):

- hogy hatnak az ellenség gondolkodására, érzelmeire és hogyan befolyásolják viselkedését és szándékát;
- hogyan erősítik a baráti, illetve a lojális lakosság szimpátiáját;
- hogyan nyerik el az el nem kötelezett vagy határozatlan népszerűség támogatását és együttműködési készségét;
- hogyan csökkentik az ellenséges PSYOPS saját erőkre gyakorolt hatásait.

A képek bemutatása után megvizsgálom, hogy elérhetőkké váltak-e a fenti célok. Saját értékelés alapján a képek hatásosságát vizsgálom. Az ellenség gondolkodására és érzelmeire hatást fejthettek ki a képek. A kolumbiai fegyveres erők részéről a harc folytatása, vagyis a kötelességérzet megingathatatlansága jelenik meg helyszíntől és időtől függetlenül egyaránt (1 -2. sz. képek). Tehát a gerillák ellensége elszánt és katonailag jól felszerelt (2-3. sz. képek). Fizikailag jól felkészült katonák jelennek meg, akiket jelentős anyagi háttér támogat. Összefoglalva a kolumbiai katona mentális és fizikai felkészítettsége vitán felüli-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

nek tűnik. Milyen esély maradhat a gerillák számára? Ha a kolumbiai erőkkel való fegyveres küzdelem kilátástalannak tűnik, akkor a hátszágot kell megcélozni. A további képek azt tanúsítják, hogy az amerikai PSYOPS-szakértelem ezt számításba vette, ezért a háttértámogatás megőrzésére is törekedtek.

A baráti és lojális lakosság szimpátiájának megtartásához a kolumbiai erők segítő/védőmező fellépését domborítják ki (2. sz. kép). A nép baráti hozzáállását szeretnék megnyerni azzal, hogy hatékonyságát jelentősnek állítják be, hiszen a hadsereg felkészült erő ott és akkor, ahol és amikor kell (1-3. sz. képek). A kommunikációs csatorna felkínálása (telefonszámok megadása) a bizalmat segít kiépíteni és a kapcsolat váltakozva kínál segítséget a gerilláktól való dezertáláshoz (5., 7. sz. képek) és a gerillák feljelentéséhez (1., 8. sz. képek).

A dezertálásra buzdító képek (4-7. sz. képek) közül nem mindegyik csak a pusztá kapcsolatteremtést tekinti elsődleges feladatának. A moralizáló képek alapvetően azt az esetet mutatják be, amikor a gerillák családokat szakítanak szét (5-6. sz. képek). Ahol nincs telefonszám megadva ott tulajdonképpen a lakosság tragédiáját akarják hangsúlyozni. Bárkivel megtörténhet, hogy a családjából elcsábítanak valakit a gerillák. Ez a fenyegetés a kormány oldalára állíthatja az el nem kötelezett, illetve határozatlan népességet. A képek művészi és kreatív oldalát látjuk, amikor a szétszakított családok életét illusztráló pillanatképeket fekete-fehér formában mutatják be úgyszólván a reménytelenség csapdjába vergődve ábrázolják.

A képek mondanivalójából az szűrődik ki, hogy nem pusztán katonai ellencsapás célpontjaiként tekintenek a gerillákra. Sokkal inkább a gerillák civil voltára próbálnak hatást gyakorolni a leszerelés révén. Alternatív utat kínál a kormány egyfajta reszocializációs folyamat keretében. A gerilla, mint kiiktatandó célpont nem jelenik meg. A gerilla, mint vezető viszont annál inkább (8. sz. kép). A vezetők a valódi célpontok, a parancsnokok a valódi ellenségkép! Ezt a vezetőközpontú hadviselést erősítik a dezertálást propagáló képek. Az egyszerű gerillákat manipulálják. Hatnak az ösztöneikre (erős kolumbiai hadsereg = félelem, családtól való elszakítás = meghasonlás, parancsnok = gyűlölet). Ezzel a trükkel a gerillaállomány lefaragására és a vezetők ellehetetlenítésére tesz kísérletet a kormány. Bölcs az a stratégia, ami a vezető és a vezetett csoport közé próbál éket verni. Ha az egyszerű gerillából célpontot csinálunk, akkor az, mivel nem lesz veszténivalója, a végsőkéig vállalhatja a parancsnoka oldalán a harcot. A dezertálás, mint menekülőút az ellenséges gerilla PSYOPS hitelét ronthatja, a kolumbiai erőket pedig megerősítheti.

KÖVETKEZTETÉS

Kolumbia államiságának törekenységét történelme és mai helyzete magyarázza. A tartományok és régiók közti különbségek éltetik tovább. Erős központi kormányzat hiányában a dél-amerikai ország regionális partnerek támogatására szorul, közülük is az Egyesült Államok képes hatékony biztonsági garanciákat kínálni.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Az Egyesült Államok PSYOPS tevékenysége sokszínű, lényegre törő és jól illeszkedik a kolumbiai humán tényezőhöz. Az emocionális és racionális elemek arányosan jelennek meg a brosúrakampányban. Az amerikai recept alapja a meggyőzés kreatív kivitelezése. A korábban taglalt kolumbiai FSI alakulása egy stabilizálódó törekény állam képét rajzolja meg. A javuló értékek azonban nem feltétlenül magyarázzák a PSYOPS kizárólagos hatását. A biztonság komplexitásából következik, hogy a PSYOPS megoldások csupán rész-
elemét teszik ki az egésznek. E részelem kolumbiai sajátosságait az amerikaiak kellően felismerték és a lehetőségekhez mérten ki is aknázták a benne rejlő potenciált. A stratégia fő logikai vonulata a vezetők elszigetelése a vezetettektől, ami az esetek többségében eredményeket produkál.

Véleményem szerint akármilyen arányban is járult hozzá a PSYOPS az államiság törekénységének megjavításához, a legfontosabb mégis az egészszleges szemlélet. Kolumbiában versenyeznek a droggiaocokért. A szervezett bűnözés így nem redukálható csupán a gerillaszervezetekre. Félő, hogy (ahogy a történelemben is megtörtént a Medellín és Cali kartellek esetében) bizonyos csoportok semlegesítése csupán új csoportok feltörekvésének fog kedvezni, mert a rendszer logikája ezt felajánlja. Mivel ez a biztonsági kihívás rendszerszintű, ezért a kolumbiai INFOOPS megértésének kulcsa az átfogó megközelítés. A műveletek további részeinek vizsgálataihoz bőven rendelkezésre áll még szakirodalom, ami további kutatásokat támogathat a magyar tudományos élet gazdagítására.

RÖVIDÍTÉSEK FELOLDÁSA

COIN (counterinsurgency) – felkelésellenes műveletek

ELN (Ejército de Liberación Nacional) – Nemzeti Felszabadítás Hadserege

FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia) – Kolumbia Forradalmi Fegyveres Erői

FFMM (Fuerzas Militares de Colombia) – Kolumbiai Köztársaság Fegyveres Erői

FSI (Fragile States Index) – államok törekénységének mérőszáma

GAULA (Grupos de Acción Unificada para la Liberación Personal) – Személyi Szabadságért Egységesen Fellépő Akciócsoportok

INFOOPS (information operations) – információs műveletek

OAS (Organization of American States) – Amerikai Államok Szervezete

PSYOPS (psychological operations) – pszichológiai műveletek

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. DUMITRASCU, A. (2016): *El radicalismo islámico en América Latina. De Hezbolá al Daesh.* http://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_opinion/2016/DIEEEO121-2016_Islam_A.Dumitrascu.pdf (2016. 11. 30.)
2. FRIEDMAN, H. A.: *PSYOP in Latin and South America* <http://www.psywarrior.com/PsyopSouthAmerica.html> (2017. 01. 15.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

3. Fund for Peace (2015): *Fragile States Index 2015*. <http://fsi.fundforpeace.org/rankings-2015> (2017. 01. 14.)
4. Fund for Peace (2016a): *Country data & trends Colombia*. <http://fsi.fundforpeace.org/2016-colombia> (2017. 01. 14.)
5. Fund for Peace (2016b): *Country data & trends Russia*. <http://fsi.fundforpeace.org/2016-russia> (2017. 01. 14.)
6. Fund for Peace (2016c): *Fragile States Index 2016*. <http://fsi.fundforpeace.org/rankings-2016> (2017. 01. 14.)
7. HAIG Zs. – VÁRHEGYI I. (2005): *Hadviselés az információs hadszíntéren*. Budapest: Zrínyi Kiadó ISBN 9633273919
8. KLINE, H. F. (2003): Colombia: Lawlessness, Drug Trafficking, and Carving Up the State. In: Rotberg, R. I., szerk.: *State Failure and State Weakness in a Time of Terror*. Cambridge, Mass., and Washington D.C.: World Peace Foundation and Brookings Institution Press pp. 161-182 ISBN 0815775733
9. LILÓN, D. (2013): Függetlenségi harcok: Venezuela, Kolumbia, Ecuador. In: SEMSEY V., szerk.: *Latin-Amerika, 1750-1840*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan pp. 72-92 ISBN 9789632366838
10. MARKS, T. A. (2002): *Colombian Army Adaptation to FARC Insurgency*. <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub18.pdf> (2016. 11. 23.)
11. MERCILLE, J. (2011): *Violent Narco-Cartels or US Hegemony? The political economy of the 'war on drugs' in Mexico*. In: *Third World Quarterly*, 32:9. pp. 1637-1653 ISSN 01436597
12. PAUL, C. – CLARKE, C. P. – SERENA, C. C. (2014): *Mexico Is Not Colombia: Alternative Historical Analogies for Responding to the Challenge of Violent Drug-Trafficking Organizations*. Santa Monica: Rand Corporation ISBN 9780833084446
13. RABASA, A – CHALK, P (2001): *Colombian Labyrinth: The Synergy of Drugs and Insurgency and Its Implications for Regional Stability*. Santa Monica: Rand Corporation ISBN 0833029940
14. SALAS SALAZAR, L. G. (2015): *Lógicas territoriales y relaciones de poder en el espacio de los actores armados: un aporte desde la geografía política al estudio de la violencia y el conflicto armado en Colombia, 1990-2012*. In: *Revista Colombiana de Geografía*, 24:1. pp. 157-172 ISSN 0121215X
15. World Bank (2015): *Indicators*. <http://data.worldbank.org/indicator> (2017. 01. 15.)